

Pojetí zdraví a nemoci

Pojetí zdraví a nemoci v ošetrovatelství.

Zdraví

Definice

- nepřítomnost nemoci;
- stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, který je výsledkem souladu ve vzájemném působení organismu a prostředí;
- stav, který na jedné straně umožňuje lidem poznat vlastní cíle a uspokojovat potřeby, na druhé straně reagovat na změny a vyrovnávat se se svým prostředím;

sociologické zdraví – fyzický a emoční vztah, který umožňuje jedinci dosáhnout vytoužených hodnot a těšit se z nich, žítí plnohodnotného a aktivního života podle představ jedince.

Psychologické zdraví – psychická pohoda, interakce v souladu se společností.

Modely zdraví

Klinický – zdraví je definováno jako stav nepřítomnosti znaků a příznaků nemoci nebo úrazu.

Ekologický – založen na vztahu lidí a jejich prostředí, skládá se ze tří složek:

- **hostitel** – osoba, která může být vystavena riziku nemoci;
- **agens** – faktory vyskytující se v prostředí, které mohou vyvolat nemoc;
- **prostředí** – vnitřní nebo vnější – může mít vliv na vznik nemoci;

plnění určité role – jedná se o schopnost jedince plnit své společenské a pracovní úkoly.

Adaptační – je pokládán za tvořivý proces, kdy se jedinec soustavně a aktivně přizpůsobuje svému okolí a prostředí.

- **Determinace zdraví** – zdraví je determinováno třemi faktory:
  - **individuálními vlastnostmi jedince** – vrozenými dispozicemi psychickými a somatickými, dispozicemi ke zdraví a k nemoci;
  - **společenskými činiteli** – jako jsou podmínky k udržení a posilování zdraví, k prevenci onemocnění a k následné léčbě;
  - **životním prostředím** – celkovým klimatem a ekonomickou vyspělostí té které země;
- **prevence nemoci a podpora zdraví** – prevence nemoci je činnost, která je zaměřena na předcházení onemocnění s využitím intervencí jako je imunizace organismu, snižování rizik onemocnění, péče o životní prostředí.

Nemoc

- Stav organismu vznikající působením zevních či vnitřních okolností narušujících jeho správné fungování a rovnováhu. Dochází k poruchám funkce a struktury orgánů vedoucím ke vzniku příznaků nemoci a k dalším důsledkům.
- Nemoc je souhrn reakcí organismu na poruchu rovnováhy mezi ním a prostředím. Nemoc postihuje i okolí nemocného člověka. Vystává nutnost péče, dochází ke změnám v životním rytmu rodiny, může docházet k ekonomickým problémům.
- Nemoc je vždy doprovázena subjektivními pocity, individuálními prožitky.

Proměnné faktory ovlivňující zdraví a nemoc

- **Genetické faktory** – jsou dispozice ke vzniku určitého onemocnění, např. hemofilie.
- **Demografické a zeměpisné vlivy** – silně ovlivňují např. délku života populace, odlišnou toleranci k některým civilizačním chorobám.
- **Životní prostředí** – styl a úroveň, hodnotová orientace, kvalita ekonomického zabezpečení.
- **Kulturní a náboženské vlivy.**
- **Předchozí zkušenosti** – individuální.
- **Poznávací schopnosti** – individuální přístup k prevenci onemocnění, ochota respektovat informace o vzniku nemocí, ochota respektovat určitá omezení, která přináší nemoc, ochota ke spolupráci se zdravotníky a s rodinou.

Stadia chování a postoje v nemoci

- **1. stadium** – setkání se s prvními zdravotními potížemi (bolest, nevolnost, nechutenství).

- **2. stadium** – stanovení vlastní diagnózy na základě předchozích zkušeností, na základě přejímání zkušeností od okolí.
- **3. stadium** – rozhodování se jak dál postupovat (spolehnout se na samoléčbu, využít domácí léčebné prostředky, vyhledat pomoc laickou, profesionální nebo paralékařskou).

Postoje nemocných k vlastnímu onemocnění

- **Racionalizace** – zdůvodňování si iracionálních motivací k jednání, snaha o falešné zdůvodnění, tzn. „namlouvání si“.
- **Simulace** – předstírání nemoci, hledání výhod, touha být středem pozornosti.
- **Disimulace** – popírání nemoci, obavy z diagnózy, obava z opuštěnosti.
- **Agravace** – zveličování příznaků nemoci, touha po pozornosti, odvádění pozornosti jinam.
- **Bagatelizace** – zlehčování příznaků nemoci, obavy z onemocnění, neochota se podrobit léčebnému režimu.

Odkazy

Související články

Externí odkazy

Převzato z

Použitá literatura

ZACHAROVÁ, Eva. *Zdravotnická psychologie: teorie a praktická cvičení*. 2., aktualizované a doplněné vydání vydání. Grada Publishing a.s, 2017. 264 s. ISBN 978-80-271-0155-9.

Reference